

Zeitschrift
für
HEBRÆISCHE BIBLIOGRAPHIE

Unter Mitwirkung namhafter Gelehrter

herausgegeben

von

Dr. A. Freimann und Dr. H. Brody.

Jahrgang IV.

Frankfurt a. M.

Verlag von J. Kauffmann.

1900.

Zeitschrift

HEBRAEISCHE BIBLIOGRAPHIE

von Dr. A. Freimann und Dr. H. Brody

Dr. A. Freimann und Dr. H. Brody

Band IV

Frankfurt a. M.

Verlag von J. Neumann, Neudamm

1900

Register.

Bibliographie.

[Periodische Schriften sind mit *, besprochene oder von einer Notiz begleitete mit ° vor dem Titel bezeichnet; vor der Seitenzahl steht ° dort, wo von mehreren angeg. Schriften nur ein Teil besprochen ist. Rührt die Besprechung nicht von der Redaction her, so ist der Name ihres Verf. oder sein Zeichen nach der Seitenzahl in () angegeben.]

a) Hebräische Titel.

לחולדות הדפוס העברי בלובלין 163	דברי משה 163	אגדות תלמוד ירושלמי 43
מאמר יהונתן 135	דור ודור ודורשי 166	אהבת דוד 166
מכתב הספרות (B-y) 43	דור רבניו וסופרי 135	אהבת ציון 4
מגן אבות 4	דורות הראשונים 3	אהל כועד 4
מדרש אגדה בראשית 76	דיואן (ר"ה) 98	אהל משה 44
מדרש איכה רבה 41 (Dr. Grünhut)	דעת אלהים 84	אוצר לשון ארמית 169
מדרש חסידות ותרות 77	דרוש פסח גדול 163	אוצר השרשים 2
מדרשי התורה (Dr. S. Poznanski) 132	דרך לעבוד גוים 75 (B-y)	אור חדש 169
מהר"ם ש"ק 5	דרך תשובה 75	אור ישראל 169
מוכרת שנת היובל 135	הגדה ש"ס 3	אור לישורים 165
מהוה שר... 163	הגיון נפש 104	אורות מאופל 43
ביבול מים 39	הגיוני אב 34	אחיאסף, לוח (B-y) 161
מלחמת הגלגל והנסתר 138	הגן 76	איסטוריוא די לוס גוריוס 42
מלחמת שמואל 169	הגרין (S. Poznanski) 73	אלובים 12
מנחת קנאות 4. 92	הדעה והדבור 43	אורות חיים 97
(Dr. Ph. Bloch) 3	הדפוס העברי בקראקא 135	
מסכת ד"א החדשה 2	הדת והלאומיות 188	אור מהגר"א על חבקוק 2
מערכת הפעלים 4	החיים והמות 5	באר יצחק 39
מעמי המצות 138	היהודים בנירנברג 169	ביבולותיקה עברית 34 (B-y)
מקדמי עולם 44	הלכות אלפסי וזמא 41	בית חכמה 3
מראה א"י והמושבות 76	הארץ ישראל 74	בית יצחק 2
מראה הילדים 103	הס' הקוטמים (A. Marx) 98	בית ישראל 165
מרגניא שפירא 38	המכריע 4	בכורי יעקב 76
(שו"ת) משה מבחריו 169	המשיח 11	בן חלד 137
משניות 76	הפלאה 5	בעוד באה שנה 66
משפט וצדקה 137	הצינויות בד"י ישראל 66	בר הדיא 44
מתוק מדבש 37	השר מקוצי 74	ברכות חיים 39
	התורה והחיים 38	בת רחמה 39
בבל עשור 165	זואם טהוט זיד... 169	נאולת הים 169
בגולות הצמחים 5	ויכתב משה 137	גבול מנשה 38
סדר הגדה לחובשי 43	וימה שמואל 3	גלגלי נשמות 5
במז"ד 43	וענתה בי צדקתי 42	דבר בעתו 76. 166
- תפלה 3	זכתי שלמים 84	דברי יהודה האחרונים 37
	זכרונות 67	דברי ימי ישראל 7
		(B-y) 42

- Manassewitsch, B. 143.
 *Marcus, Sal. 138.
 Marcuse, J. 10.
 Margoliouth, G. 143.
 Meisels, Elr. 6.
 — D. B. 166.
 Menachem As. di Fano 41.
 — di Lonsano 5.
 Midrasch, *41 (Grünhut); 76; 165.
 Mischna, 76.
 Modena, Jeh. de 137.
 — Leon 11.
 *Moses Baruch b. Natanel 102.
 — b. Schemaja 137.
 Müller, D. H. 11.
 *Nachmias, Jos. b. Jos. 102.
 Nathansohn, B. 165.
 — D. B. 42.
 Neteler, B. 80.
 Nicol, T. 143.
 Nielsen, D. 80.
 *Nissenbaum, S. B. 102.
 *Nobel, Jos. 172 (F.).
 Oetli, Sam. 143.
 Ohana, R. 103.
 *Onderwyzer, A. S. 103.
 Favly, Jean de 11.
 Pereferkovic, N. *11; 80.
 *Peritz, M. (Poznanski) 166.
 Peters, Norb. 46.
 Philippson, L. 77.
 Philo, 143.
 Pick, L. 11.
 Piepenbring, C. 11.
 Pintschewski, J. 131.
 Plohn, Jos. 46.
 Plotkin, J. E. H. 76.
 Pollak, L. 41.
 *Poppelauer, M. (B-y) 169.
 Popper, W. 80.
 *Praetorius, F. R. (Marx) 110.
 Prince, Dyn. J. 47.
 Rabbiner-Seminar (Bericht) 11.
 Rabbiniwitsch, E. A. 42.
 — S. I. 138.
 Rabbiniwitz, E. S. 74; 76.
 — S. P. (B-y) 42.
 Rabinowitsch, L. 76.
 Rabinowitz 165.
 Raffalovich, J. 76.
 Raoul, H. 111.
 *Ravicz, M. (Wohlgemuth) 48.
 Reilbord, J. N. 5.
 Reinach, Jos. 11.
 — Theod. 42.
 Reines, J. J. 42.
 Reischer, Jak. 5.
 Remy, s. Lazarus.
 Roi, Joh. de le 47.
 Rosenak, L. 81.
 Rosenberg, I. 11.
 Rosenfeld, M. 47.
 — Ph. 165.
 Rosenkranz, H. 43.
 *Rosenthal, F. 3.
 Rubin, S. 5; 48; 143.
 *Rülf, J. 172.
 Sachs, M. E. 76.
 Sajontschick, E. 43.
 Salant, Isr. 169.
 *Sammelband 138.
 *Samuel Seeb. b. Moses 2.
 Schawlansky, N. L. 169.
 *Scheinhaus, L. 111.
 Schenkel, Jak. 131.
 Schick, M. 5.
 Schlatter, A. 11.
 Schlesinger, M. 97.
 Schlögel, Niv. 47.
 Schlosser, Jul. von 11.
 Schorr, M. 81.
 Schreiber, A. S. 6; s. auch Sofer.
 Schück, S. 6.
 Schuesz, Ph. 47.
 Schuhl, M. 12.
 Schulbaum, M. 2; 169.
 Schultze, M. 47.
 *Schwab, M. (Poznanski) 143.
 Schwarz, Ad. 12.
 — J. H. 12.
 — N. 47.
 Silberblatt, M. 169.
 *Silberstein, E. (Porges) 112.
 Simonsen, D. 12.
 Singer, Abr. 39; 47.
 Skarawski, M. N. 169.
 Smend, Rud. 47.
 Socin, A. 79.
 Soden, H. von 81.
 Sofer, A. S. B. 3.
 — J. L. 3.
 — M. 3; 6.
 Spiers, D. 12.
 *Stade, B. 47; 81.
 *Staerk, W. 48.
 Stave, E. 48.
 *Stein, S. 48.
 *Steinschneider, M. (B-y) 76; (F. Kauffmann) 145.
 *Stern, G. (B-y) 76.
 Stocks, H. 45; 79.
 *Storjohann, J. (H) 116.
 *Strack, Herm. L. 116.
 Streane, A. W. 12.
 Sulzbach, I. s. Kalender.
 Tachau, Lud. 12.
 *Talmud (Wohlgemuth) 48.
 Talmud Jerusch. 43.
 *Tansk, Ch. 101.
 *Tawjew, J. Ch. (B-y) 43.
 Taylor, C. 12; 79.
 — W. M. 81.
 Tenenbaum, S. Z. 6.
 Thumim, Dav. 44.
 — Mos. 44.
 Tora 77.
 Tosefta 6.
 Tubiana, H. 12.
 Tursch, B. 44.
 *Volks-Kalender, Brandeis' isr. (B-y) 130.
 * — Frankfurter isr. 131.
 * — jüd. 181.
 Vosen, C. H. 50.
 Vrchlicky, Jar. 50.
 Vredenburg, J. (S. S.) 104.
 Wagenaar, L. 104.
 Wallerstein, O. H. 77.
 Weber, M. 44.
 Weintraub, S. L. 169.
 *Weir, Thom. E. (Blau) 27, 60; 81.
 Wellhausen, J. 12.
 Wendland, P. 143.
 Wertheimer, S. A. 44; 77.
 Wessel, B. E. 6.
 — S. 12.
 Wiener, Leo 50.
 Wisotzki, K. S. 6.
 Wobersin, Fr. 117.
 Wohlgemuth, J. 77; *173.
 Jonge, Charl. M. 12.
 Zahn, Ad. 12; 50.
 Zangwill, J. 13.
 *Ziegler, J. (B-y) 174.
 Zinberg, J. 169.
 Zinger, J. 135; 169.
 Ziwitz, M. S. 6.
 *Zuckermandel, M. S. 44.

Wissenschaftliche Aufsätze.

- Bacher, W., Zum Schrifttum und Ritus der persischen Juden von Buchârâ 180.
 Berliner, A., Literarische Analysen 147.
 Brody, H., El'asar b. Jakob ha-Babli 23.
 — — Ueber die Makame נאם אשר 58.
 Gottheil, R., A Bibliographic Note 56.
 Horovitz, Jos., Ein arab. Brief an R. Chananel 155.
 Margoliouth, G., Levi b. Gershon's Introduction etc. 153.
 Poznanski, S., Mitteilungen aus handschr. Bibelcommentaren V. 17.
 Simonsen, D., Abgekürzte hebr. Schriftstellernamen 87.
 Steinschneider, M., Christliche Hebraisten 13, 50, 84, 121, 150, 177.
 — — Arabische Hymnen 125.

Kataloge

Kataloge über Hebraica und Judaica 1896 — Apr. 1900 (von A. Sedlitz) 81, 117. — בקרש מעט, Catalog . . . des H. B. Levy, von S. Goldschmidt, 175. — „Achiasaf“, קטלוג No. 4, 175.

Miscellen und Verschiedenes

An die Leser 1 — Zur Gutenbergfeier 65. — Notizen (von M. Steinschneider) 96, 186. — Levi Saul Fränkel (von A. Freimann) 159. — Mishael b. Uzziel (von S. Poznanski) 186. —

Berichtigungen zu ZfHB. IV.

S. 12: Talmudische Leverage sind nur Einleitung und Anmerkungen von Simonsen. Das Buch enthält Suwalski's ריי היחודי nach Alb. Katz' Bearbeitung übersetzt, an einigen Stellen umgearbeitet und corrigiert. —

(D. Simonsen.)

S. 23: ונקרא im Räthsel El'asar b. Jakob's = לער. (R. Gottheil.)

S. 26: scheint mir das Gedicht so verstanden werden zu können, dass El'asar b. Jakob ein Proselyt war; das ונקרא (S. 23) verstehe ich dann als לער.

(D. Simonsen.)

[Vergl. auch die Bemerkungen Steinschneider's S. 96 und 186. Die Vermutung, dass El. b. Jak. Proselyt war und sein Gedicht so zu verstehen wäre, habe ich S. 25 ausgesprochen, doch kann ich das als Thatsache nicht zugeben, schon weil dann kaum zu verstehen wäre, wie er zu dem Namen Elasar und gar zu der Bezeichnung ben Jakob kommt. Uebrigens war meine Absicht nur, den Verf. der anonymen Gedichtsammlung zu ermitteln. Alles Andere wird weiter untersucht werden müssen, wenn die Gedichte gedruckt sind. Die Mekize-Nirdamim werden vielleicht im nächsten Jahrg. schon die Sammlung veröffentlichen, und Herr E. N. Adler wird wohl in seiner Einleitung alle Fragen den Verf., seine Zeit und seine Freunde betreffend, untersuchen. — B—y.]

S. 88 Z. 17: für Ascher l. Abraham.

S. 90 Z. 8 v. u. für Olom l. Olmo.

(D. Simonsen.)

Notiz.

In seiner Recension des „Hagoren“, veröffentlicht in dieser Zeitschrift No. 3. S. 73–74, schreibt Poznanski unter Anderem: „Dann wird auch Pseudo-Saadia besprochen und vermutet, dass dieser vielleicht im X. Jahrh. geschrieben. . . Zuletzt wird die Ansicht Grünhut's, der mit nichtigen Gründen die Autorschaft Saadjas für diesen Comm. verteidigt widerlegt“. Hierzu sei mir gestattet folgendes zu bemerken:

a) Die Vermutung, dass Pseudo-Saadia — dessen Existenz in jener Zeit vorläufig zumindest noch als sehr problematisch hingestellt werden muss, wie anderweitig nachgewiesen werden wird — im X. Jahrh. gelebt und geschrieben habe, beruht auf eben den nichtigen Gründen, die Grünhut gegen Rapoport geltend macht, welcher ihn in das 12. Jahrh. versetzt. Vgl. Hagoren S. 100 mit Hagan (Petersburg, 1899) S. 187 und Esra u. Nehemia T. I. S. 11–12.

b) In Hagoren (ibidem) schreibt P. selbst: „ויהיה זה בוטן רמ"ג“, während das X. Jahrh. auch verhältnissmässig lange nach Saadia bedeuten kann. Der Zweifel, durch nichts begründet, ob nicht „vielleicht“ das Wort „במאות“ in unserem Texte ausgefallen sei (ibid.), berechtigt doch wahrlich zu keinem vermutlichen Zeitalter. Dies aber auch zugegeben, drücken die Worte: „במאה“, „במאה“ eine weit grössere Zahl aus, als hier vermutet wird, es sei denn, dass „במאה“ anstatt „במאה“ gestanden haben soll, dies wäre aber nur dann eine Textfälschung und kein Ausgefallensein mehr.

c) Suchte Grünhut gar nicht die Autorschaft Saadias zu verteidigen, seine Hauptarbeit bestand vielmehr darin, dass er die Gründe widerlegte, welche Rapoport gegen die „Autorschaft“ in's Treffen führte. In diesem Sinne hat seine Arbeit Halberstam aufgefasst, denn er schreibt: „ורחית כל“ „בנקת משבותיך צדקת“ (Esra und Nehemia das. S. 84).

Dies vorläufig zur Steuer des wahren Sachverhaltes.

Jerusalem.

Dr. Grünhut.